

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/168/2018
Identifikačné číslo spisu:	8115222107
Dátum vydania rozhodnutia:	29.06.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Bajánková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:8115222107.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ T. trvalým pobytom v L. právne zastúpený advokátom JUDr. Igorom Šofrankom, so sídlom v Svidníku, Sov. hrdinov 163/66, proti žalovaným Slovenská republika, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom , o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím, vedenom na Okresnom súde prešov pod sp. zn.20C/348/2015, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 27. marca 2018 sp. zn. 25Co/22/2017, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok vo výroku, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

Dovolanie žalovaného vo zvyšku odmieta.

Odôvodnenie

.Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 13. januára 2017 č.k. 20C/348/2015-308 žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 1991,64€ s úrokom z omeškania vo výške 5,25 percent ročne zo sumy 1991,64€ os 21.5.2013 do zaplatenia do troch dní od právoplatnosti rozsudku, v prevyšujúcej časti (7743,24€) žalobu zamietol a rozhodol o nároku na náhradu trov konania. Právne Svoje rozhodnutie odôvodnil poukazom na ustanovenia § 1 ods.1,§2,§4 ods.1,§9ods.1,§10,§20 zákona č, 58/1969 ZB. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom s použitím §27 ods-2 zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov. Skonštatoval, že trestné stíhanie voči žalobcovi začaté uznesením vyšetrovateľa Krajského úradu justičnej polície PZ Žilina ČVS KUJP-88/OVVK-2003 zo dňa 9.12.2003 bolo žalobcovi uznesením Okresného súdu Prešov o dňa 29.7.2013 sp.zn.6T/138/2005 právoplatne zastavené z dôvodu, že došlo k zániku trestnosti činu. S poukazom na judikatúru Najvyššieho súdu SR (4MCdo 15/2009) sa nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím, pričom zdôraznil, že od žalobcu nemožno spravodlivo požadovať, aby za situácie, keď trestné konanie trvalo 10 rokov trval na prejednaní veci a to aj v prípade, že mu žiadny trest nehrozil. Škoda žalobcu spočívala v trovách obhajoby v trestnom konaní po vznesení obvinenia. Súd prvej inštancie priznal náhradu žalobcovi do výšky 1991,64€, ktorú preukázateľne advokátovi

zaplatil. Vo zvyšujúcej časti (sumu 7743,24€- 9734,88 - 1991,64) žalobu zamietol, pretože tieto trovy obhajoby boli hradené Odborovým zväzom polície SR.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 27. marca 2018 sp. zn. 25Co/22/2017 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o uložení povinnosti žalovanému zaplatiť žalobcovi sumu 1991.64€ a vo zvyšnej časti rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie. Potvrdzujúci výrok rozsudku odvolací súd odôvodnil správnosťou rozsudku súdu prvej inštancie v celosti odkázal na dôvody uvedené v jeho rozsudku. K námietkam žalovaného uvedeným v odvolaní uviedol, tieto nie sú dôvodné a v konečnom dôsledku nemôžu privodiť zmenu zisteného skutkového i právneho stavu. Zrušujúci výrok svojho rozhodnutia odvolací súd odôvodnil nesprávnym právnym posúdením , keď vyslovil, že náhrada škody zahŕňa aj odmenu advokáta, ktorá bola hradená odbormi, pretože tieto finančné prostriedky musí žaloba vrátiť na účet fondu právnej ochrany odborového zväzu.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie. Prípustnosť dovolania odôvodnil poukazom na ustanovenie § 420 písm. f/ argumentujúc tým, že nesprávnym procesným postupom súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu mu bolo znemožnené, aby uskutočňoval jemu patriace práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, nakoľko odvolací súd sa žiadnym spôsobom nevyjadril k námietkam formulovaným v odvolaní zo dňa 23.7.2017. Tieto spočívali predovšetkým v dvoch skutočnostiach a to, že súdy sa nezaoberali skutočnosťou, či žalobca využil možnosť podať voči tvrdenému nezákonnému rozhodnutiu opravný prostriedok, čo je jeden z predpokladov uplatnenia nároku (§3 zákon č. 58/1969Zb.). Odvolací súd neposkytol žiadnu odpoveď ani na otázku či nie je osobitnou okolnosťou vylučujúcou nezákonnosť uznesenia o vznesení obvinenia z dôvodu zániku trestnosti pre premlčania trestného stíhania .Súčasne uplatnil aj dovolací dôvod podľa §421 ods.1 CSP, . Mal za to, že v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nebola doposiaľ riešená otázka ne/zákonnosti trestného stíhania, ktoré bolo zastavené z dôvodu zániku trestnosti činu pre premlčanie trestného stíhania. Vzhľadom na vyššie uvedené žiadal, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v celom rozsahu zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana sporu v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je prípustné, a vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod (§ 420 písm. f/ CSP) zároveň aj dôvodné. Ak totiž dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí z dovolacieho dôvodu uvedeného v § 420 CSP, potom existencia tohto dôvodu, t. j. existencia niektorej z väd uvedených v tomto ustanovení (spôsobujúcich tzv. „zmätočnosť“ rozhodnutia) znamená nielen splnenie podmienky prípustnosti dovolania, ale zároveň zakladá aj jeho dôvodnosť.

6. Z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP).

7. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne

konanie. Pod porušením práva a spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu, a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

8. Z ustanovenia § 387 ods. 3 CSP vyplýva, že odvolací súd sa v odôvodnení musí zaoberať aj podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie. Odvolací súd sa musí v odôvodnení vysporiadať s podstatnými tvrdeniami/námietkami uvedenými v odvolaní.

9. Ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, že súdy sa musia zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. *Garcia Ruiz v. Španielsko*, *Vetrenko v. Moldavsko*, *Kraska v. Švajčiarsko*).

10. Rovnako, podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplyvajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami, na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

11. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jeho práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť, je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá so všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj so špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP.

12. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a

presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

13. V preskúmvanej veci došlo podľa názoru dovolacieho súdu postupom odvolacieho súdu k naplneniu znakov vady podľa § 420 písm. f/ CSP spočívajúcej v nedostatočnom odôvodnení napadnutého rozhodnutia v podstatných otázkach, od ktorých záviselo správne rozhodnutie veci.

14.1. Dovolateľ v odvolaní (č.l.316) výslovne namietal, že súd prvej inštancie pri posudzovaní nároku na náhradu škody nezohľadnil skutočnosť, že trestné stíhanie žalobcu bolo zastavené z dôvodu, že zanikla trestnosť činu v čase po vznesení obvinenia a po podaní obžaloby pre premlčanie, ktorý dôvod podľa jeho názoru vylučuje zodpovednosť štátu. Napriek tejto, pre posúdenie veci rozhodujúcej námietke ju neriešil ani odvolací súd. V odôvodnení jeho rozhodnutia nie je ani zmienka o tejto otázke. Odvolací súd v bodoch 17 a 18 svojho rozhodnutia posudzoval danosť zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím o začatí trestného stíhania a vznesenia obvinenia z pohľadu všeobecného, teda ak bolo trestné stíhanie zastavené. Nevyporiadal sa však už s konkrétnou námietkou, že v danom prípade bolo trestné stíhanie zastavené pre premlčanie trestnosti činu. Pre rozhodnutie je táto otázka kľúčová.

14.2. Trestné konanie je postavené na zásade oficiality, takže orgány činné v trestnom konaní nesmú začať trestné stíhanie, ak sú tu okolnosti, ktoré robia trestné stíhanie neprípustným, čo je aj prípad, ak je trestné stíhanie premlčané (§ 9 ods. 1 písm. a/ TP). Pokiaľ trestnosť činu zanikla pred uznesením o vznesení obvinenia sú orgány činné v trestnom konaní pri vznesení obvinenia konkrétnej osoby povinné dôsledne sa zaoberať otázkou dôvodnosti vzneseného obvinenia a ex offio preskúmať, či vedeniu trestného stíhania nebránia zákonné prekážky. Jednou z nich je nepochybne aj premlčanie trestného stíhania. V danom prípade však trestnosť činu v dôsledku premlčania trestného stíhania zanikla po právoplatnosti uznesenia o vznesení obvinenia a práve s touto námietkou sa sudy v základnom konaní nevyporiadali, neriešili ju vôbec.

15. Naopak za nedôvodnú považoval dovolací súd námietku týkajúcu sa preukázania existencie opravného prostriedku proti uzneseniu o vznesení obvinenia, pretože so spisu vyplýva, že dôkaz o podaní opravného prostriedku bol žalobcom produkovaný (č.l. 289) a doručený žalovanému. Žalovaný tento dôkaz nerozporoval (č.l. 293-294), a preto túto skutočnosť možno považovať za preukázanú.

16. Odôvodnenie napadnutého rozsudku odvolacieho súdu je pre nedostatok dôvodov uvedených v bode 14. nepreskúmateľné a to do takej miery že nerešpektovaním pravidla riadneho odôvodnenia rozhodnutia súdu došlo v konaní k procesnej vade v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Vada tejto povahy je dôvodom, ktorý zakladá nielen prípustnosť dovolania, ale zároveň aj jeho dôvodnosť. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu je ustálená v tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v § 420 CSP, dovolaním napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť bez toho, aby sa dovolací súd zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu.

17. So zreteľom na uvedené dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu vo výroku, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie. (§ 449 ods. 1 CSP v spojení s § 450 CSP).

18. Vo vzťahu k výroku rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, dovolací súd konštatuje neprípustnosť dovolania. Poukazuje na rozhodnutie č. R 19/2017 uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 3/2017, podľa ktorého dovolanie proti uzneseniu, ktorým odvolací súd zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie, nie je rozhodnutím odvolacieho súdu vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí. Dovolanie preto v tejto časti odmietol. (§447

písm.c/ CSP).

19. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

20. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.